הִלְכוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תקיב

תקיב שֶׁלֹּא לְבַשֵּׁל לְצֹרֶךְ כּוּתִים בְּיוֹם טוֹב. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א בְּרַיְיתָא שָׁם וּבַגְּמָרָא כ״א (ע״ב).
ב מִימְרָא דְּר׳ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי שָׁם.

א (א) * [א]אֵין מְבַשְּׁלִים (ב) לְצֹרֶךְ (א׳) כּוּתִים בְּיוֹם טוֹב, לְפִיכָךְ * [ב]אָסוּר (ג) לְהַזְמִינוֹ (ד) שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ.
(ה) וְדַוְקָא לְהַזְמִינוֹ, הַגָּהּ: לְבֵיתוֹ, (ו) אֲבָל לִשְׁלֹחַ לוֹ לְבֵיתוֹ (ג) (ז) עַל יְדֵי כּוּתִי, (ח) שָׁרִי (הגהות מימוני פרק א׳ (אות ח)

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שֶׁלֹּא לָתֵת בְּשָׂמִים בְּמַיִם בְּשַׁבָּת לִרְחֹץ בָּהֶם, אַף אִם נְתוּנִים בְּמַיִם מֵעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר לִרְחֹץ בָּהֶם. וְעַיֵּן בִּשְׁאֵלַת יַעְבֵּ״ץ חֵלֶק א׳ סִימָן מ״ב מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה עַל דִּבְרֵי אָבִיו הַכּוּתִים אֲבָל עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אָסוּר, אַף עַל גַּב דִּבְיוֹם טוֹב אֵין עֵרוּב וְהוֹצָאָה, הַיְינוּ לְצֹרֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲבָל לְצֹרֶךְ כּוּתִי לֹא. וְאִם הַכּוּתִי דָּר תּוֹךְ הָרְחוֹב שֶׁהוּא מֻתָּר לְטַלְטֵל

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א׳) **כּוּתִים.** וּלְעִנְיַן קָרָאִי״ם עַיֵּן הָרַב בְּצַלְאֵל (שו״ת ר׳ בצלאל אשכנזי סי׳ ג). וְרַשַּׁךְ (שו״ת מהרש״ך ח״ג סי׳ טו) כָּתַב דְּיֵשׁ מַתִּירִין. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) עַיֵּן שָׁם: (ג) **עַל יְדֵי.** נִרְאֶה דְּזֶה מַיְירֵי שֶׁיֵּשׁ אִסּוּר טִלְטוּל לְבֵית הַכּוּתִים עַל כֵּן צָרִיךְ שְׁלִיחַ

בֵּאוּר הֲלָכָה

הַהַבְעָרָה, עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לְהִזָּהֵר וּלְהַזְהִיר לְהָעָם שֶׁיִּהְיוּ זְהִירִין מֵחֲשַׁשׁ כִּבּוּי וְכַנַּ״ל:

א * אֵין מְבַשְּׁלִין לְצֹרֶךְ כּוּתִים וְכוּ׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ מִשּׁוּם דִּכְתִיב יֵעָשֶׂה לָכֶם וְכוּ׳. **וְהִנֵּה בְּסִימָן תקי״ח** (סק״א) **כָּתַבְנוּ דְּאַף לְעִנְיַן אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל גַּם כֵּן אָמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁהֻתְּרָה לְצֹרֶךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ הֻתְּרָה נַמִּי שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ, אָכֵן בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה צֹרֶךְ הַיּוֹם קְצָת וּלְצֹרֶךְ עוֹבֵד גִּלּוּלִים לֹא מִקְּרֵי כְּלָל צֹרֶךְ הַיּוֹם וְכִדְמוּכָח מִתּוֹסָפוֹת כְּתֻבּוֹת דַּף ז׳** (ע״א ד״ה מתוך) **וְיֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר תּוֹרָה. וְאַף לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף** (ד״ה והרמב״ם כתב בפ״א) **דְּמֵהַתּוֹרָה מֻתָּר אַף שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ כְּלָל עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן אָסוּר כְּמוֹ שֶׁמּוּכָח בְּמַסְקָנַת בֵּית יוֹסֵף שָׁם. וְעוֹד נוּכַל לוֹמַר דִּלְצֹרֶךְ עוֹבֵד גִּלּוּלִים כֵּיוָן שֶׁגִּלְּתָה הַתּוֹרָה לָכֶם וְלֹא לְעוֹבֵד גִּלּוּלִים גְּרַע טְפֵי וּלְכֻלֵּי עָלְמָא יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא.** וְכֵן מוּכָח מֵהָרַמְבַּ״ם (פ״א) בַּהֲלָכָה י״ג שֶׁסְּבִירָא לֵיהּ דְּיֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר תּוֹרָה, וְלִכְאוֹרָה מוּכָח שָׁם בַּהֲלָכָה ט״ו דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּלָאו גָּמוּר גַּם כֵּן יֵשׁ בָּזֶה דְּאָמְרִינַן אַהֲדְרֵיהּ לְאִסּוּרָא קַמָּא, מִדְּכָתַב שָׁם דְּאֵינוֹ לוֹקֶה מִטַּעַם הוֹאִיל וּמִשְׁמַע הֵיכִי דְּלֵיכָא טַעַם זֶה כְּגוֹן שֶׁבִּשֵּׁל סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה אוֹ טְרֵפָה לוֹקֶה גַּם כֵּן. אָכֵן מִסּוּגְיָא דְּבֵיצָה דַּף י״ב (ע״א) לְעִנְיַן שׁוֹחֵט עוֹלַת נְדָבָה דְּאָמַר שָׁם דְּאֵינוֹ לוֹקֶה מִטַּעַם מִתּוֹךְ אַף דְּשָׁם גַּם כֵּן נִדְרָשׁ לָכֶם וְלֹא לְגָבֹהַּ וְעַל כָּרְחֲךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (ד״ה השוחט) דְּמִטַּעַם מִתּוֹךְ מְמַעַט מֶלְקוֹת וּמֵחֲמַת הַמִּעוּט דְּלָכֶם יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר עֲשֵׂה עַל כָּל פָּנִים, וְהָכָא נַמִּי בְּעִנְיָנֵנוּ לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם דְּהֻתַּר שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ כְּלָל אֵין בָּזֶה כִּי אִם אִסּוּר עֲשֵׂה [וְעַיֵּן בְּלֶחֶם מִשְׁנָה הֲלָכָה ט״ו שֶׁהוֹכִיחַ גַּם כֵּן דִּלְהָרַמְבַּ״ם יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא, וְסוֹף דְּבָרָיו שָׁם לִכְאוֹרָה נִסְתָּר מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת הַנַּ״ל]. וּמַה שֶּׁהֻצְרַךְ הָרַמְבַּ״ם בְּמְבַשֵּׁל לְצֹרֶךְ עַכּוּ״ם לַטַּעַם הוֹאִיל אַף דִּבְלָאו הָכִי אֵינוֹ כִּי אִם אִסּוּר עֲשֵׂה יֵשׁ לוֹמַר דְּמִשּׁוּם אִינָךְ נָקַט כֵּן שֶׁכָּלַל שָׁם הַמְבַשֵּׁל לְצֹרֶךְ חֹל עַיֵּן שָׁם וְהֶעְתִּיק הָרַמְבַּ״ם בָּזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא אַלִּיבָּא דְּרַבָּה (פְּסָחִים דַּף מ״ו (ע״ב)). **וְלִכְאוֹרָה הוּא הַדִּין בְּהוֹצָאָה לְצֹרֶךְ עַכּוּ״ם גַּם כֵּן הָרַמְבַּ״ם מוֹדֶה** לִשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים **דְּיֵשׁ בָּזֶה עַל כָּל פָּנִים אִסּוּר עֲשֵׂה** מִקְּרָא דְּלָכֶם וְגָרַע מֵהוֹצָאָה שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ כְּלָל וּכְמוֹ לְעִנְיַן בִּשּׁוּל וַאֲפִיָּה וְכַנַּ״ל, וְכֵן מָצָאתִי אַחַר כָּךְ בַּשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת (יב. ד״ה וכן דעת) שֶׁכָּתַב דְּאַף לְדַעַת רַשִׁ״י [וְכֵן לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם הָעוֹמֵד בְּשִׁיטָתוֹ] דִּסְבִירָא לֵיהּ לְעִנְיַן הוֹצָאָה דְּאָמְרִינַן מִתּוֹךְ וְהֻתְּרָה לְגַמְרֵי אַף שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ כְּלָל מִכָּל מָקוֹם לְצֹרֶךְ עוֹבֵד גִּלּוּלִים גִּלְּתָה לָן הַתּוֹרָה מִקְּרָא דְּלָכֶם דִּגְרַע טְפֵי וְאָסוּר מִן הַתּוֹרָה עַיֵּן שָׁם. **אָכֵן מִלְּשׁוֹן הָרַב הַמַּגִּיד** (הי״ג) **מַשְׁמַע דְּשָׁאנֵי הוֹצָאָה מֵאֲפִיָּה וּבִשּׁוּל, וּלְהָרַמְבַּ״ם דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּהוֹצָאָה שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ כְּלָל נַמִּי מֻתָּר, הוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לְצֹרֶךְ בְּהֵמָה, וְהוּא הַדִּין דִּלְפִי זֶה מֻתָּר נַמִּי גַּם כֵּן לְצֹרֶךְ עוֹבֵד גִּלּוּלִים אַף שֶׁאֵינוֹ לְצֹרֶךְ הַיּוֹם כְּלָל** דְּמֵחַד קְרָא דְּלָכֶם נִדְרֹשׁ לְתַרְוַוְיְיהוּ, **וְהֶעְתִּיקוֹ הַגְּרָ״א** (ס״ג) **וְכָתַב דְּמִשּׁוּם זֶה הִשְׁמִיט הַמְחַבֵּר דִּין זֶה דְּהָרַמְ״א** (ס״ג). **אֲבָל קָשֶׁה הֲלֹא לְקַמָּן בְּסִימָן תקי״ח סָעִיף ב׳ סָתַם הַמְחַבֵּר לְאִסּוּר הוֹצָאָה לְצֹרֶךְ עוֹבֵד גִּלּוּלִים. וְאֶפְשָׁר דִּלְעִנְיַן בְּהֵמָה,** דְּנִמְצְאוּ רִאשׁוֹנִים (בעה״מ י׳) שֶׁפָּסְקוּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא (כא׳) דְּמֻתָּר מְלָאכָה לְצֹרֶךְ בְּהֵמָה לָכֵן **לֹא רָצָה הַמְחַבֵּר לְהַחְמִיר לְעִנְיַן הוֹצָאָה** וְסָמַךְ בָּזֶה עַל דַּעַת הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁמֵּקֵל בָּזֶה לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם, **אֲבָל הָרַמְ״א שֶׁסָּתַם בְּסִימָן תקי״ח** (ס״א) **אַף לְעִנְיַן הוֹצָאָה דַּוְקָא כְּשֶׁצָּרִיךְ לוֹ קְצָת וּכְשִׁיטַת הַמַּחְמִירִין שָׁם, סָתַם בְּעִנְיָנֵנוּ גַּם כֵּן לְהַחְמִיר:**

* **אָסוּר לְהַזְמִינוֹ וְכוּ׳.** מִמַּה שֶּׁהֵבִיא בַּשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת (כא: ד״ה אדבריה) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א מַשְׁמַע דִּסְבִירָא לֵיהּ **דַּאֲפִלּוּ יִהְיֶה לוֹ עַל יְדֵי זֶה אֵיבָה אָסוּר,** וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **אֵין מְבַשְּׁלִין וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין כָּל מְלָאכוֹת שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, בִּשְׁבִיל נָכְרִי אָסוּר: (ב) **לְצֹרֶךְ כּוּתִים.** דִּכְתִיב (שמות יב טז) ׳אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם׳, וְדָרְשׁוּ חֲזַ״ל (כ:) ׳לָכֶם׳ וְלֹא לְכוּתִים, ׳לָכֶם׳ וְלֹא לִכְלָבִים. וּלְצֹרֶךְ קָרָאִי״ם, בִּתְשׁוּבַת רַבִּי בְּצַלְאֵל סִימָן (ס״ג) [ג׳] אוֹסֵר. וְיֵשׁ מַתִּירִין, דְּטוֹעִים הֵם וּמִנְהַג אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּמוּמָר (א׳) לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים (ג) אוֹ לְחַלֵּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא, דִּינוֹ כְּעַכּוּ״ם: (ג) **לְהַזְמִינוֹ.** וְאֵינוֹ מוֹעִיל (ג) מַה שֶּׁכְּבָר הֵכִינוּ כָּל צָרְכֵי סְעֻדָּה, (ד) דְּיֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁמָּא יְבַשֵּׁל עוֹד בִּקְדֵרָה אַחֶרֶת בִּשְׁבִילוֹ אַחֲרֵי שֶׁמַּזְמִינוֹ וְרוֹצֶה לְכַבְּדוֹ: (ד) **שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ.** פֵּרוּשׁ, שֶׁמָּא יְבַשֵּׁל (ה) קְדֵרָה לְבַדָּהּ שֶׁלֹּא הָיָה מְבַשֵּׁל (ו) אִם לֹא בִּשְׁבִיל הָעַכּוּ״ם, וּמִשּׁוּם הָכִי יֵשׁ הֶתֵּר לְקַמֵּיהּ בְּעַבְדּוֹ דְּאֵין לָחֹשׁ שֶׁמָּא יְבַשֵּׁל בִּקְדֵרָה אַחֶרֶת בִּשְׁבִילוֹ: (ה) **וְדַוְקָא לְהַזְמִינוֹ לְבֵיתוֹ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּכֵיוָן שֶׁרוֹצֶה לְכַבְּדוֹ וְאוֹכֵל עַל שֻׁלְחָנוֹ חָיְשִׁינַן שֶׁיָּבוֹא לְבַשֵּׁל בִּקְדֵרָה אַחֶרֶת בִּשְׁבִילוֹ אֲבָל לֹא בְּשֶׁשּׁוֹלֵחַ לוֹ לְבֵיתוֹ: (ו) **אֲבָל לִשְׁלֹחַ לוֹ לְבֵיתוֹ וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וְעוֹד (ז) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁהִסְכִּימוּ דְּדַוְקָא אִם שׁוֹלֵחַ לוֹ מִמַּה שֶּׁהֵכִין לְעַצְמוֹ, אֲבָל אִם הִרְבָּה בִּשְׁבִילוֹ אֲפִלּוּ בְּאוֹתָהּ קְדֵרָה שֶׁבִּשֵּׁל גַּם כֵּן לְעַצְמוֹ, אָסוּר, דְּכֵיוָן שֶׁמַּרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ חָיְשִׁינַן שֶׁיָּבוֹא לְבַשֵּׁל עֲבוּרוֹ בִּקְדֵרָה אַחֶרֶת. (ח) וּמִזֶּה תִּרְאֶה דְּמַה שֶּׁנּוֹהֲגִין רַבִּים לִשְׁלֹחַ בְּיוֹם טוֹב דּוֹרוֹן לְנָכְרִי שֶׁרוֹצֶה לְכַבְּדוֹ וּמוֹסִיפִין בִּשְׁבִילוֹ, שֶׁלֹּא כַּדִּין הֵם עוֹשִׂין. וְלֹא מִבַּעְיָא שֶׁאָסוּר לֶאֱפוֹת בִּשְׁבִילוֹ חַלָּה אַחַת כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין אוֹ לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִילוֹ חֲרֶעמְזִי״ל וּבְלִינְצֶע״ס דְּכָל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ טִרְחָא לְעַצְמוֹ וְגַם אֵין אֶחָד מַשְׁבִּיחַ מֵחֲמַת הָרִבּוּי, אֶלָּא אֲפִלּוּ מַה שֶּׁמַּרְבִּין לְבַשֵּׁל בִּשְׁבִילוֹ דָּגִים (ט) כְּשֶׁמְּבַשֵּׁל בְּיַחַד גַּם לְצֹרֶךְ עַצְמוֹ, אָסוּר, וְכַנַּ״ל. (י) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁמְּקִלִּין כְּשֶׁמְּבַשֵּׁל בְּיַחַד גַּם לְצֹרֶךְ עַצְמוֹ, וּבִמְקוֹם אֵיבָה אוֹ הֶפְסֵד מָמוֹן אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה: (ז) **עַל יְדֵי עַכּוּ״ם.** אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וּמַיְרֵי שֶׁיֵּשׁ (יא׳) אִסּוּר טִלְטוּל לְבֵית הָעַכּוּ״ם (יג) אֲפִלּוּ אִם הוּא רַק כַּרְמְלִית, אֲבָל אִם הָעַכּוּ״ם דָּר תּוֹךְ הָרְחוֹב שֶׁהוּא מֻתָּר לְטַלְטֵל שָׁם, גַּם עַל יְדֵי שָׁלִיחַ יִשְׂרָאֵל מֻתָּר: (ח) **שָׁרִי.** הֵיכָא דְּאִיכָּא מִשּׁוּם (יג) דַּרְכֵי שָׁלוֹם,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א׳) מוֹר וּקְצִיעָה: (ג) כַּמְבֹאָר בָּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ל׳ מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ט״ו וּבִשְׁאָר פּוֹסְקִים דְּדִינוֹ כְּעַכּוּ״ם לְכָל דְּבָרָיו: (ג) **וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (סק״ב) **הֵבִיא בְּשֵׁם הַתַּנְיָא** (סי׳ נה) **דְּאַחַר שֶׁתִּקֵּן כָּל צָרְכֵי סְעוּדָה סָמוּךְ לַסְּעוּדָה [וְלֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לָזֶה קֹדֶם סְעוּדָה] מֻתָּר לְהַזְמִינוֹ. וְלֹא הֶעְתַּקְתִּיו כִּי מֵהָרַמְבַּ״ם** (פ״א הי״ג) שֶׁכָּתַב בְּעַכּוּ״ם שֶׁבָּא מֵאֵלָיו אַחַר שֶׁהֵכִינוּ מֻתָּר **מַשְׁמַע דִּלְהַזְמִינוֹ אָסוּר בְּכָל גַּוְנֵי** [פְּרִי מְגָדִים וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (ס״ב, קו״א סק״א)]: (ד) טַ״ז (סק״ד): (ס) לְשׁוֹן הָרֹא״ש (פ״ב סי׳ יד) וְהָרַ״ן (י׳: ד״ה בעי מיניה) וְהָרַשְׁבָּ״א (כא: ד״ה גזירה): (ו) דִּכְשֶׁמַּרְבֶּה בִּקְדֵרָה אַחַת לֵיכָא אִסּוּרָא לְדַעַת הָרֹא״ש וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים הַנַּ״ל, וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הָרַמְ״א לְקַמֵּיהּ שֶׁמַּחְמִיר בְּמַרְבֶּה בִּשְׁבִיל עַכּוּ״ם הַטַּעַם שָׁם נַמִּי דְּחָיְישִׁינַן שֶׁאִם נַתִּיר לוֹ יָבוֹא לְבַשֵּׁל בִּקְדֵרָה אַחֶרֶת: (ז) שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים (סי׳ ג ס״ב) וְחַיֵּי אָדָם (כלל צח ס״א), וּמְפָרְשֵׁי בָּזֶה דִּבְרֵי הָרַמְ״א לְקַמָּן בְּהַגָּ״הּ שֶׁאוֹסֵר לְעַכּוּ״ם בְּכָל עִנְיָן שֶׁלֹּא יִסְתֹּר לְהַךְ דְּהָכָא וּמְיַשְּׁבִי בָּזֶה קֻשְׁיַת הַטַּ״ז. וְגַם הַחֶמֶד מֹשֶׁה (סק״א) בְּסוֹף דְּבָרָיו מַשְׁמַע שֶׁמְּצַדֵּד לְהַחְמִיר, וְכֵן נִרְאֶה גַּם דַּעַת הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה בְּמַסְקָנָתוֹ בְּאוֹת כ״ג עַיֵּן שָׁם: (ח) חַיֵּי אָדָם (שם ס״ב): (ט) **וְכָל שֶׁכֵּן אִם הִנִּיחַ עֲבוּר הַנָּכְרִי אַחַר שֶׁכְּבָר הֻנְּחָה הַמַּחֲבַת עַל הָאֵשׁ דְּאָסוּר** וּכְדִלְקַמֵּיהּ (משנ״ב ס״ק יב): (י) הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הָרַמְ״א וְהַחֶמֶד מֹשֶׁה (שם). וְכֵן נִרְאֶה לִכְאוֹרָה דַּעַת הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בארחות חיים) שֶׁכָּתַב עַל הָאָרְחוֹת חַיִּים שֶׁאֵין כֵּן דַּעַת הַפּוֹסְקִים וּמַשְׁמַע דְּאַכָּל דִּבְרֵי הָאָרְחוֹת חַיִּים קָאֵי: (יא׳) טַ״ז (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יג) פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ב) בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת כְּתֻבּוֹת דַּף ז׳ (ע״א ד״ה מתוך): (יג) וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שכ״ה סָעִיף ב׳, וְכֵן לְקַמָּן בְּסִימָן תקי״ח (ס״ב) הֻזְכַּר בָּרַמְ״א כְּגוֹן בְּעַכּוּ״ם אַלָּם וְהוּא הַדִּין מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. וְהִנֵּה בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה חוֹלֵק עַל כָּל עִקַּר הַהֶתֵּר הַזֶּה שֶׁל עַל יְדֵי עַכּוּ״ם עַיֵּן שָׁם בְּפֶרֶק קַמָּא סִימָן ל״ו. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּמַיְירֵי בְּמָקוֹם דְּאִיכָּא דַּרְכֵי שָׁלוֹם וּבִכְגוֹן זֶה סָמְכִינַן עַל הַפּוֹסְקִים דִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁלָּנוּ כַּרְמְלִית הוּא וְהָוֵי שְׁבוּת דִּשְׁבוּת בִּמְקוֹם צֹרֶךְ דְּשָׁרִי, וְהָרַמְ״א לֹא הֻצְרַךְ לְהַזְכִּיר זֶה דִּסְתָם דּוֹרוֹן הוּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בשם אור זרוע (מ"ע סי' תמצטו) [ג]אֲבָל (ט) עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ, וְכֵן שָׁלִיחַ שֶׁנִּשְׁתַּלַּח לוֹ, וְכֵן כּוּתִי (י) שֶׁבָּא (ג) מֵאֲלָיו, מֻתָּר לְהַאֲכִילוֹ עִמּוֹ וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ. הַגָּהָה: (יא) *וּמֻתָּר לְהַרְבּוֹת בִּשְׁבִיל עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ (יב) בְּאוֹתָהּ קְדָרָה שֶׁמְּבַשֵּׁל בָּהּ לְעַצְמוֹ (מרדכי פרק ב' דביצה (סי' תרעט)), אֲבָל לִשְׁאָר כּוּתִים בְּכָל עִנְיָן (ד) אָסוּר (אורחות חיים (אות י) ותוספות (כת. ד"ה עיסה)). וְיִשְׂרָאֵל הָאוֹפֶה בְּתַנּוּר שֶׁל כּוּתִי וְצָרִיךְ לָתֵת לוֹ פַּת אֶחָד, לֹא יִתֵּן לַכּוּתִי אֶחָד קֹדֶם אֲפִיָּה דְּאָז אוֹפֶה שֶׁל כּוּתִי, אֶלָּא יֹאפֶה סְתָם וְיִתֵּן לוֹ אַחַר כָּךְ אֶחָד (כל בו (סי' נח)): ב [י]בְּנֵי הַחַיִל שֶׁל כּוּתִים שֶׁנִּתְנוּ קֶמַח שֶׁלָּהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְאֲפוֹת לָהֶם פַּת, אִם אֵינָם מַקְפִּידִים כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל (יג) נוֹתֵן מִמֶּנּוּ לְתִינוֹק, (יד) מֻתָּר לֶאֱפוֹת (טו) לָהֶם:

ג הִרְא"ש שָׁם (פ"ב סי' יד). ד טוּר בְּשֵׁם בַּעַל הַהֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת וְרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק א' (ה"ד) מַה הַנּוֹא וּפִשְׁטָה שָׁם (ע"א).

בַּאֵר הַיטֵב

לְשָׁם, גַּם עַל יְדֵי שְׁלִיחַ יִשְׂרָאֵל שָׁרִי. ט"ז (סק"ג) עַיֵּן שָׁם. כָּתַב בְּסֵפֶר תְּנוּיָא (סי' נה) אַחַר שֶׁתִּקֵּן כָּל צָרְכֵי סְעוּדָה סְמוּכָה לַסְּעוּדָה מַתָּר לְהַזְמִינוֹ, וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וְנִרְאֶה לִי דְּוָקָא שֶׁלֹּא הָיְתָה דַּעְתּוֹ עָלָיו קֹדֶם סְעוּדָה כְּגוֹן שֶׁהַכּוּתִי בָּא אֵלָיו סְמוּךְ לַסְּעוּדָה, וְעַיֵּן ט"ז (סק"ה): (ג) מֵאֲלָיו. זוֹ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"א הי"ג), אֲבָל הַטּוּר חוֹלֵק עָלָיו. וְכָתַב הַט"ז (סק"ד) לְהַכְרִיעַ לְהַלָּכָה דְּאִם בָּא מֵאֲלָיו וְהַיִּשְׂרָאֵל נוֹתֵן לוֹ לְאָכֵל בְּלֹא הַזְמָנָה וְהַפְצָרָה שֶׁיֹּאכַל אָצְלוֹ אֵין אִסּוּר שָׁמָּא יַרְבֶּה, אֲבָל אִם מַפְצִיר בּוֹ שֶׁיֹּאכַל אַף אִצְלוֹ אֵין אִסּוּר אֶלָּא מִשּׁוּם קֶמַח שֶׁנִּתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעַיֵּן שָׁם: (ד) אָסוּר. מִשּׁוּם דְּגָזְרִינַן שָׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ בְּקְדֵרָה אַחֶרֶת, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וְט"ז (סק"ה):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יא) [א]וַאֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וּכְדִלְעֵיל סִימָן שכ"ה סָעִיף ב' עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יא): (ט) עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ וְכֵן שָׁלִיחַ וְכוּ' כּוּתִי וְכוּ'. דְּוָקָא כְּשֶׁמְּזַמֵּן הָעַכּוּ"ם אָצְלוֹ דְּחָפֵץ בִּיקָרוֹ חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ לְבַשֵּׁל בְּקְדֵרָה לְבַדָּהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ וְכֵן כָּל אֵלּוּ שֶׁבָּאוּ מֵאֲלָיו לֹא חָיְשִׁינַן לָזֶה: (י) שֶׁבָּא מֵאֲלָיו וְכוּ'. אַף אִם הוּא אָדָם חָשׁוּב כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִזְמִינוֹ לָבוֹא, (טו) וְדָוְקָא שֶׁבָּא אַחַר שֶׁכָּבָר הֵכִין סְעֻדָּתוֹ. (טז) וְיֵשׁ חוֹלְקִין דְּאַפִּלּוּ אִם הוּא אָדָם חָשׁוּב וְרָאוּי לְכָבוֹד חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ, (יז) אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לוֹ הַיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁמַּאֲכִילוֹ אִם יִסְפִּיק לְךָ בַּמָּה שֶׁהֵכִינוּ לְעַצְמֵנוּ בֹּא וֶאֱכֹל. וְהַט"ז (סק"ד) מַכְרִיעַ לַהֲלָכָה דְּאִם בָּא מֵאֲלָיו וְהַיִּשְׂרָאֵל נוֹתֵן לוֹ לֶאֱכֹל בְּלִי הַזְמָנָה וְהַפְצָרָה שֶׁיֹּאכַל אָצְלוֹ מֻתָּר (יח) דְּבָזֶה אֵין חֲשָׁשׁ שֶׁמָּא יַרְבֶּה, אֲבָל אִם מַפְצִיר בּוֹ שֶׁיֹּאכַל אָצְלוֹ אַף עַל פִּי שֶׁבָּא מֵאֲלָיו מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁחָבִיב לוֹ שֶׁיֹּאכַל אָצְלוֹ חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יְבַשֵּׁל לוֹ קְדֵרָה אַחֶרֶת עוֹד, דְּמַה שֶׁמַּזְמִינוֹ אַחַר שֶׁבָּא אֲלָיו:

בֵּאוּר הֲלָכָה

מְגִדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"ו), **אִם לֹא שֶׁהָעָנְיָן נוֹגֵעַ לְבִטּוּל שִׂמְחַת יוֹם טוֹב יֵשׁ לְהָקֵל לְהַזְמִינוֹ לֶאֱכֹל מֵמַּה שֶׁהֵכִין לְעַצְמוֹ:**

* **וּמֻתָּר לְהַרְבּוֹת בְּשִׁבְיל עַבְדּוֹ וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק יב) **שֶׁהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּחַד טִירְחָא הוּא** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תק"ג, וְלִשְׁאָר עַכּוּ"ם אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּקְדֵרָה אַחֶרֶת, **כֵּן בָּאֲרוּ אַחֲרוֹנִים** וְכִדְמוּכָח מִדִּבְרֵי מֹשֶׁה (אות א) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּהַמְרְדְּכִי (פ"ב סי' תרעט) **פָּלִיג עַל רַאֲבִי"ה** (סי' תשנה) **וּסְבִירָא לֵיהּ דִּבְקְדֵרָה אַחַת** [ב]**אֲפִלּוּ אִי אָפְשָׁר לְפַיְּסִינְהוּ בְּדָבָר אַחֵר מֻתָּר. אָכֵן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר** וְכֵן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) **מְצַדְּדִים דְּהַמְרְדְּכִי לֹא פָּלִיג אֲרַאֲבִי"ה אֶלָּא מִפְּרֵשׁ דְּבָרָיו דַּאֲפִלּוּ אָפְשָׁר לְפַיְּסִינְהוּ בְּדָבָר אַחֵר אֵינוֹ מֻתָּר כִּי אִם בְּאוֹתָהּ קְדֵרָה** (עַיֵּן שָׁם בְּאֹרֶךְ בְּבֵית מֵאִיר), וּבַעֲבוּרַת הַקֹּדֶשׁ לְהָרַשְׁבָּ"א (בית מועד שער ג סי' א) מְשַׁמַע גַּם כֵּן כְּשִׁיטָה זוֹ עַיֵּן שָׁם, **אָכֵן מִבֹּאר מִדִּבְרֵיהֶם דְּבַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת מִסְתָּמָא אָפְשָׁר לְפַיְּסִינְהוּ בְּדָבָר אַחֵר וְאִם כֵּן לְדִינָא אֵין נִפְקָא מִנַּהּ כָּל כָּךְ. אֲמְנָם לְעִנְיַן בְּהֵמָה דַּעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה בְּסוֹף הַסִּימָן** (ס"ק יב) **דְּיֵשׁ לְהָקֵל בִּקְדֵרָה אַחַת כְּשֶׁמְּבַשֵּׁל בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ לְהַרְבּוֹת גַּם בִּשְׁבִילָהּ אַף כְּשֶׁאֵין לוֹ בַּמָּה לְפַיְּסָהּ בְּדָבָר אַחֵר,** דִּבְלֹאו הָכִי יֵשׁ כַּמָּה רִאשׁוֹנִים דְּסָבְרִי דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא (כא:) וְלֹא אָמְעָט מִלְּכָם אֶלָּא עוֹבֵד גִּלּוּלִים, עַיֵּן שָׁם:

(יא) **וּמֻתָּר לְהַרְבּוֹת.** הִנֵּה הַמְחַבֵּר (יט) כְּלָל דִּין עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים וַעַכּוּ"ם שֶׁבָּא מֵאֲלָיו בַּמֶּחָתָא, וּבָא הָרַמ"א לְפָרֵשׁ שֶׁיֵּשׁ חִלּוּק בֵּינֵיהֶם דִּבְעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ אֲפִלּוּ אִם מַרְבֶּה בִּקְדֵרָתוֹ לְכַתְּחִלָּה בִּשְׁבִילָם שָׁרֵי כֵּיוָן דְּחַד טִרְחָא הוּא וְלֹא חָיְשִׁינַן בְּדִידְהוּ שֶׁמָּא יְבַשֵּׁל קְדֵרָה אַחֶרֶת בִּשְׁבִילָם [אַךְ צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יֹאמַר בְּפֵרוּשׁ שֶׁמְּבַשֵּׁל בִּשְׁבִילָם], אֲבָל בְּעַכּוּ"ם (כ) הַבָּא מֵאֲלָיו שֶׁהוּא מְכֻבָּד אֲצָלוֹ דַּוְקָא כְּשֶׁנּוֹתְנוֹ מִמַּה שֶׁהֵכִין לְעַצְמוֹ אֲבָל לְהַרְבּוֹת בִּשְׁבִילוֹ אֲפִלּוּ בִּקְדֵרָה אַחַת אָסוּר, דְּחִישִׁינַן שֶׁמָּא יְבַשֵּׁל בִּקְדֵרָה אַחֶרֶת: (יב) **בְּאוֹתָהּ קְדֵרָה.** וְדַוְקָא בְּבַת אַחַת דְּחַד טִרְחָא הוּא (כמ) אֲבָל לְהוֹסִיף אַחַר כָּךְ בְּשָׂר בִּשְׁבִילָם אָסוּר, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ מַאֲכָלִים אֲחֵרִים שֶׁיּוּכַל לְפַיְּסָם בָּם וְנִמְצָא שֶׁכָּל הַבָּשָׂר הָיָה רָאוּי לְהַתִּיר בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאָז מֻתָּר לִתֵּן לָהֶם לֶאֱכֹל מִזֶּה. וּלְעִנְיַן פַּת (כג) מִפְּקֵי הָאַחֲרוֹנִים דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל כֵּן וְכָכָר טָרְחָה בְּפָנֵי עַצְמוֹ עַל כֵּן אֵין לְהַתִּיר אֲפִלּוּ אוֹפֶה בְּתַנּוּר אֶחָד אֶלָּא אִם כֵּן יוּכַל (כג) לְפַיְּסָן בִּדְבָרִים אֲחֵרִים וְנִמְצָא שֶׁכָּל הַפַּת רָאוּי בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאָז מֻתָּר לִתֵּן גַּם לָהֶם לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. וּלְפִי הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תק"ז סָעִיף י' [ו'] כָּל הַתֵּר הַפַּת אֵינוֹ כִּי אִם בַּתַּנּוּרִים שֶׁלָּהֶם כְּשֶׁנּוֹתְנִים אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אֵין לֶאֱפוֹת יוֹתֵר מִמַּה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, (כה) אָכֵן לְעֵת הַצֹּרֶךְ יֵשׁ לְהָקֵל גַּם בַּתַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ: ב (יג) **נוֹתֵן מִמֶּנּוּ לְתִינוֹק.** (כו) יֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּלֹא שָׁרֵי אֶלָּא אִם כֵּן נוֹתֵן מֻמָּשׁ לֶאֱכֹל וְלֹא עַל יְדֵי שֶׁיְּכוֹלִין לִתֵּן: (יד) **מֻתָּר לֶאֱפוֹת** וְכוּ'. שֶׁהֲרֵי אִם לֹא יֹאפֶה (כז) כָּל הַפַּת לֹא יוּכַל לִתֵּן לְתִינוֹק אַף פַּת אֶחָד וְאִם כֵּן נֶחְשֶׁבֶת כָּל הָאֲפִיָּה בִּשְׁבִיל פַּת זֶה שֶׁנּוֹתֵן לַתִּינוֹק, וְכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ מְיֻחָד אֵיזֶה פַּת יִתְּנוּ לַתִּינוֹק מְצֵינוּ לְמֵימַר עַל כָּל (כמ) אֶחָד וְאֶחָד זֶהוּ שֶׁיִּתְּנֶנּוּ לַתִּינוֹק. וְכָתְבוּ (כט) הָאַחֲרוֹנִים דְּהוּא הַדִּין אִם הַיִּשְׂרָאֵל נוֹתֵן לָהֶם הַקֶּמַח מֵחֹק הַמַּלְכוּת אֶלָּא שֶׁאֵין הַיִּשְׂרָאֵל רַשַּׁאי לֶאֱפוֹת מִקֶּמַח פַּת אַחַת לְתִינוֹק אֶלָּא אִם כֵּן יֹאפֶה לָהֶם כָּל הַפַּת, מֻתָּר לֶאֱפוֹת לָהֶם בְּיוֹם טוֹב עַל יְדֵי שֶׁיִּתֵּן פַּת אֶחָד מֵהֶם לְתִינוֹק: (טו) **לָהֶם.** עַיֵּן בְּט"ז (סק"ו) שֶׁכָּתַב דְּאֵין לִסְמֹךְ עַל קֻלָּא זוֹ דִּנְתִינַת פַּת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (טו) מוּכָח מֵרַמְבַּ"ם (פ"א הי"ג): (מז) רַשְׁבָּ"א (עבודת הקודש שער ג סי' ב) וְטוּר וְכֵן פָּסַק מֹהַרְשַׁ"ל (פ"ב סי' כג): (יח) מוּכָח מִגְּמָרָא (כא:) דְּבָזֶה בְּנַדְאי מְהַנֵּי: (יט) וְהָעְתִּיקוּהוּ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁטִים (שם) וְהִגְרַ"ז (ס"ב) לְדִינָא, וְהֵינוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹכֵל עִמּוֹ עַל שֻׁלְחָנוֹ: (יט) פְּרִי מִגְדִּים (משב"ז ס"ק יז): (כ) פְּרִי מִגְדִּים (שם) [וּמוֹכִיחַ דִּין זֶה מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (שם) שֶׁכָּתַב אוֹכֵל עִמָּהֶן מַה שֶּׁהֵן אוֹכְלִין שֶׁכְּבָר הֵכִינוּהוּ] וְחָמֵד מֹשֶׁה (ס"א) וְהַגְּרַ"ז (ס"ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) וְכֵן מוּכָח פְּשָׁטוּת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) עַיֵּן שָׁם. [וּמַה שֶּׁמְּרַשִּׁים בִּפְנִים אֲרֻחוֹת חַיִּים וְתוֹסָפוֹת, טַעַם הַמְּרַשִּׁים חַיִּים דַּעְתּוֹ דִּבְקְדֵרָה אַחַת אָסוּר בְּעֶצֶם אִם הָיָה דַּעְתּוֹ גַּם בִּשְׁבִיל עַכּוּ"ם וּלְרִיעֵהוּ אַף בְּעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ אָסוּר בָּזֶה אִם לֹא דְּאָפְשָׁר לְפַיְּסִינְהוּ בְּדָבָר אַחֵר, וַאֲנַן קַיְימָא לַן דְּהָאסּוּר הוּא רַק מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַרְבֶּה אַחֶרֶת וּלְכָךְ בְּעַבְדּוֹ לַיכָּא לְמֵימַשׁ לְהָכִי, כֵּן כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (כא) אַחֲרוֹנִים, וְכֵן רְאִיתִי בְּמֵאִירֵי (כא: ד"ה והלכך): (כב) אַף דִּלְדַעַת רַמ"א (אות א) אֵין לְחַלֵּק בֵּין פַּת לִקְדֵרָה אֲבָל דַּעַת רַשַּׁ"ל (שם) לְהַחְמִיר בְּפַת, וְכֵן כָּתַב בָּרַ"ן (שם) בְּהָדְיָא דִּבְפַת אֵין לְהַתִּיר אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בַּמָּה לְפַיְּסָם, וְכֵן אִיתָא בְּחִדּוּשֵׁי רַשְׁבָּ"א (כא: ד"ה ואיכא) וְכֵן כָּתְבוּ הָרַ"ה וְהַמְּאִירִי שְׁאִסּוּר לעשותו אסור לומר לנכרי לעשותו, אבל מותר לשלוח לו ע"י נכרי דרך כרמלית. ב] וכן כתב בשו"ע הרב (ס"ד), ולא כדעת הבית מאיר.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כתב השו"ע הרב (ס"א): יזהר שלא ישלח לו דרך רשות הרבים אפילו שולח לו על ידי נכרי, שאסור להוציא מרשות לרשות בשביל נכרי וכל

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah